

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **JUDr. K. H.**, proti žalovaným: **1) rektor Západočeské univerzity v Plzni**, se sídlem Univerzitní 8, Plzeň, **2) Západočeská univerzita v Plzni**, se sídlem Univerzitní 8, Plzeň, **3) Akademický senát Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni**, se sídlem Sady Pětatřicátníků 14, Plzeň, a **4) předsednictvo Akademického senátu Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni**, se sídlem Sady Pětatřicátníků 14, Plzeň, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2010, č. j. 57 Ca 109/2009 - 54, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Josefa Baxy z projednávání a rozhodnutí v této věci,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Josef Baxa **je vyloučen** z projednávání a rozhodnutí v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2010, č. j. 57 Ca 109/2009 - 54.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 31. 3. 2010, č. j. 57 Ca 109/2009 - 54, odmítl žalobu, jíž se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí předsednictva Akademického senátu Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni ze dne 16. 10. 2009, rozhodnutí Akademického senátu Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni ze dne 2. 11. 2009 o výsledcích prvního kola první volby kandidáta na děkana Fakulty právnické a dále zrušení výsledků volby JUDr. Pospíšila a uložení povinnosti Akademickému senátu provést nové volby děkana s jediným řádně přihlášeným kandidátem (žalobcem) do dvou měsíců od právní moci rozsudku a konečně zrušení rozhodnutí rektora Západočeské univerzity v Plzni o jmenování JUDr. Jiřího Pospíšila děkanem Fakulty právnické.

Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost, která byla v souladu s rozvrhem práce Nejvyššího správního soudu přidělena JUDr. Josefu Baxovi jako soudci zpravodaji a je u Nejvyššího správního soudu vedena pod sp. zn. 1 As 58/2010.

Soudce JUDr. Josef Baxa v záznamu ze dne 16. 6. 2010 uvedl, že tato věc se skutkově týká volby děkana Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni JUDr. Jiřího Pospíšila konané dne 2. 11. 2009 v Plzni, žalobce zpochybňuje regulérnost této volby a sám byl kandidátem na děkana, který nebyl zvolen. JUDr. Josef Baxa konstatoval, že je učitelem na Fakultě právnické, aktivně se účastnil dění na této fakultě v průběhu roku 2009, kdy opakovaně vystupoval jako člen akademické obce na zasedáních Akademického senátu fakulty s kritikou poměrů a zejména postupů bývalého vedení fakulty. Po vyvrcholení krize a rezignaci bývalého děkana doc. JUDr. Jaroslava Zachariáše veřejně podpořil kandidaturu

JUDr. Jiřího Pospíšila na nového děkana fakulty. Byl rovněž osobně přítomen zasedání Akademického senátu fakulty dne 2. 11. 2009, na němž proběhla volba děkana - zvolen byl JUDr. Jiří Pospíšil a nezvolen zůstal JUDr. K. H. (žalobce). Podle JUDr. Josefa Baxy by uvedené skutkové okolnosti objektivně mohly zakládat pochybnosti o jeho nepodjatosti při rozhodování této věci. Jakkoliv se subjektivně necítí podjatý, připustil, že vnější pohled na jeho účast v rozhodujícím senátu by objektivně mohl vyvolávat pochybnosti o jeho nestrannosti. Z tohoto důvodu učinil oznámení ve smyslu § 8 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Uzavřel, že vzhledem k jeho funkci předsedy soudu musí otázku vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci posoudit jiný senát Nejvyššího správního soudu.

Dne 17. 6. 2010 byla věc předložena k rozhodnutí čtvrtému senátu Nejvyššího správního soudu.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Z ustálené judikatury zdejšího soudu a také Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94, sv. 6, nálezy č. 127 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob, jež se řízení účastní, vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům řízení nebo jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně

rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01, sv. 23, nálezy č. 98 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 - 70, www.nssoud.cz, uvedl, že *nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širěji, také v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují objektivní okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimnímu pochybnostem o tom, že soudce určitým, nikoliv nezaujatým vztahem k věci disponuje. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv pouze na skutečně prokázané podjatosti, ale je dáno již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti (I. ÚS 167/94, Ústavní soud: Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu). Na druhé straně Ústavní soud vyslovil, že subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem ke jejímu zkoumání, rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že otázka podjatosti nemůže být postavena nikdy zcela najisto, nelze ovšem vycházet pouze ze subjektivních pochybností osob zúčastněných na řízení, nýbrž i z právního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedou (II. ÚS 105/01). Rovněž judikatura Evropského soudu pro lidská práva vychází z dvojího testu nestrannosti soudce: subjektivní test je založen na základě osobního přesvědčení soudce v dané věci, objektivní test sleduje existenci dostatečných záruk, že je možno v tomto ohledu vyloučit jakoukoliv legitimní pochybnost (III. ÚS 448/04).*

Lze tak shrnout, že při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (z novější judikatury Ústavního soudu k tomu viz např. nálezy ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05).

Skutkové okolnosti popsané soudcem JUDr. Josefem Baxou z objektivního hlediska vyvolávají pochybnosti o jeho nestrannosti, neboť tento soudce se osobně účastnil události bezprostředně spjatých s volbou děkana Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni, již učinil žalobce předmětem soudního přezkumu. Soudce JUDr. Josef Baxa rovněž opakovaně vyjadřoval svou podporu žalobcovu protikandidátovi na funkci děkana JUDr. Jiřímu Pospíšilovi, jenž v žalobcem zpochybnované volbě uspěl.

Jakkoliv Nejvyšší správní soud nepochybuje o profesionálních kvalitách soudce JUDr. Josefa Baxy a akceptuje jeho tvrzení, že subjektivně se podjatý necítí, za dané procesní situace musel soud akcentovat objektivní pohled a konstatovat, že ze strany účastníků řízení i třetích osob nelze vyloučit pochybnost o jeho nestrannosti.

Důvodem vyloučení soudce pro podjatost je totiž garantovat spravedlivý proces, jehož základním předpokladem je nezávislost a nestrannost, a nelze proto připustit, aby soudci rozhodovali v případech, kdy by jejich osobní účast na dané věci ve stádiu před zahájením soudního řízení mohla vyvolávat zdání, že soudce nestranný není.

Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že soudce JUDr. Josef Baxa je vyloučen z projednávání a rozhodnutí v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2010, č. j. 57 Ca 109/2009 - 54.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. července 2010

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu